

Beleidskader 2025-2028

Gemeente Bergen op Zoom

(behorende bij het raadsvoorstel RVB24-0049 d.d. 29 mei 2024)

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
	1.1 Financieel meerjarenperspectief	5
	1.2 Leeswijzer	6
2	Speerpunten voor 2025	7
	2.1 Basis op orde	7
	2.2 Pijler Omgevingsvisie	8
	2.3 Pijler Economie	9
	2.4 Pijler Sociaal en Veilig	10
	2.5 Pijler Dienstverlening	12
3	Rekeningscan en benchmark	13
	3.1 Rekeningscan	13
	3.2 Benchmark	14
4	Algemene ontwikkelingen en taakstellingen	15
	4.1 Verbonden Partijen	15
	4.2 Autonome ontwikkelingen	16
	4.3 Taakstellingen	18
5	Specifieke ontwikkelingen	19
	5.1 Ontwikkelingen op specifieke beleidsterreinen	19
	5.2 Aandachtspunten voor de Begroting 2025-2028	21
6	Financiële uitgangspunten voor de Begroting 2025-2028	23
	6.1 Loon en prijsontwikkeling	23
	6.2 Lokale belastingen en heffingen	23
	6.3 Verbonden partijen	24
	6.4 Rente	24
	6.5 Algemene uitkering	24
7	Ombuigingen	25
8	Investeringsplan	26
	8.1 Uitvoeringsplan 2025-2028	26
	8.2 Vervangingsinvesteringen beheer openbare ruimte	26
9	Financiële kengetallen	28

1 Inleiding

‘Terug naar de basis om vooruit te kunnen’. Dat is een belangrijke zin uit het Bestuursakkoord ‘Samen Bergen verzetten’. Het betekent dat we eerst achterstallig onderhoud moeten inhalen om een goede basis te leggen voor de toekomst van onze stad en gemeente. De afgelopen twee jaar hebben we gewerkt om Bergen op Zoom in de steigers te zetten. We willen stabiliteit brengen in roerige tijden en zijn bezig met het op orde brengen van de basis. Aan die grote opgave moeten we ook in 2025 uitvoering geven.

Financiën op orde

Op financieel gebied zijn er in de afgelopen tijd belangrijke stappen voorwaarts gemaakt. Stap voor stap zijn we uit het dal geklommen en mede door een financieel degelijk beleid hebben we onze financiële positie aanzienlijk verbeterd en zijn we uit de acute gevarenczone gekropen. Daardoor zijn we nu beter bestand tegen de (financiële) uitdagingen die op ons afkomen.

Ravijnjaar al eerder

We wisten al dat 2026 een moeilijk jaar zou worden door grote bezuinigingen. Het zogenoemde ‘Ravijnjaar’. De voorspelling was dat vanaf dat jaar gemeenten veel minder geld zouden krijgen, dat ze hun werk niet goed zouden kunnen doen. Daarom zijn we ons hierop gaan voorbereiden, met het idee dat we ieder geval voor 2025 nog wat ruimte zouden hebben. Uit de Voorjaarsnota blijkt echter dat gemeenten al in 2025 worden gekort. Een deel van de bezuinigingen voor 2026 is van de baan, maar in plaats daarvan is er een nieuwe bezuiniging gekomen voor 2025.

Nieuw kabinet

Het is nog onduidelijk wat de komst van een nieuw kabinet gaat brengen. Dat kan zowel om positieve als om negatieve besluiten gaan. Zo ligt er een plan om de Specifieke Uitkeringen (SPUK-regelingen) voortaan in de Algemene Uitkering te storten. Dat lijkt voordelig, omdat er dan meer ruimte ontstaat om de gelden breder in te zetten, maar tegelijkertijd is aangekondigd dat dit bedrag overall met 10% zal worden gekort.

In de Hervormingsagenda Jeugd lijkt een eerder voorgenomen landelijke bezuiniging van zo’n 500 miljoen van de baan. Dat zou ook voor Bergen op Zoom voordelig kunnen zijn. We moeten nog afwachten wat dit precies voor ons gaat betekenen.

Structureel sluitend in 2025

Elk jaar hebben we een begroting van zo’n 300 miljoen euro. We mogen niet vergeten dat we daarmee heel veel kunnen uitvoeren. Dat we daarmee onze inwoners, ondernemers en verenigingen zo goed mogelijk dienen. Tegelijkertijd moeten we erkennen dat er heel weinig ruimte is voor nieuwe ambities. Sterker nog, we moeten nog een aantal taakstellingen (onder andere de businesscases op Sport en Cultuur) realiseren om volgend jaar daadwerkelijk met een kleine ‘plus’ af te kunnen sluiten.

Met de mogelijke maatregelen in het achterhoofd is het gelukt om het Beleidskader de richting mee te geven om te komen tot een sluitende Begroting voor het jaar 2025. Voor de jaren daarna bereiden we ons voor op ombuigingen. Door de bezuinigingen van het Rijk voorzien we vanaf 2026 een structureel tekort van ongeveer 5 miljoen euro.

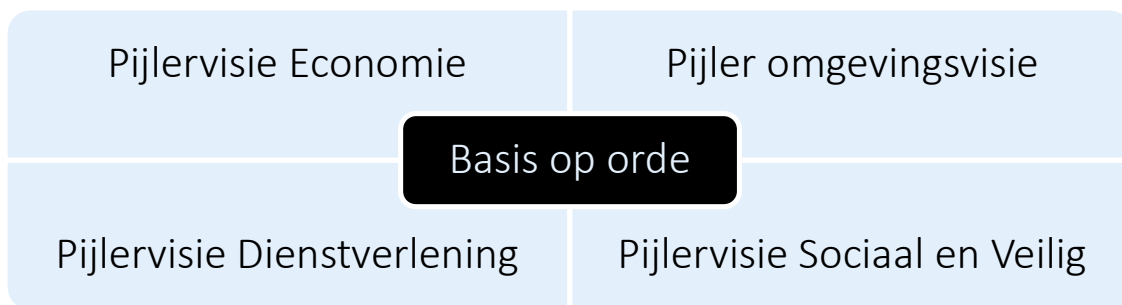
In lijn met eerdere afspraken met de gemeenteraad maken we inzichtelijk welke budgetten beïnvloedbaar zijn. Er is een opzet gemaakt van een ombuigingenlijst waarop mogelijke maatregelen worden genoemd. Die lijst willen we samen met de gemeenteraad vervolmaken. Doel is dat bij het Beleidskader richting gegeven wordt, zodat we bij de begroting van 2025 een nadere uitwerking kunnen voorleggen van de maatregelen die draagvlak hebben bij de gemeenteraad.

Uitvoeringskracht

Tegelijkertijd zullen we goed moeten kijken hoe het staat met onze uitvoeringskracht. Want naast de benodigde euro's zijn ook 'handjes' bepalend voor wat je kunt doen. De trend om meer vast personeel in dienst te krijgen is zichtbaar ingezet, maar we hebben nog steeds te maken met een krappe arbeidsmarkt. Zeker bij specialistische disciplines is dat nog merkbaar. Bij het maken van plannen willen we door een uitvoeringstoets meer inzicht krijgen in het werk dat we daadwerkelijk aankunnen.

Toekomstvisie met vier pijlers

In 2021 heeft de gemeenteraad de Toekomstvisie 2035 'Een toekomst om op te bouwen' vastgesteld. De toekomstvisie wordt gedragen door vier pijlervisies: de omgevingsvisie, de visie economie, de visie sociaal en veilig en de visie op dienstverlening. Nu we alle visies bijna klaar hebben, willen we ze ook uitvoeren. Zoals eerder vermeld, moeten we dit met schaarse financiële middelen doen en dat dwingt tot keuzes. De pijlers worden voorafgegaan door een hoofdstuk 'Basis op orde'. We onderstrepen daarmee ook het belang van het vertrekpunt en de noodzaak om achterstallig onderhoud, op tal van beleidsterreinen, in te halen.

1.1 Financieel meerjarenperspectief

In de volgende tabel is het verloop van het financieel meerjarenperspectief vanaf de Begroting 2024-2027 weergegeven tot aan de eindstand van dit Beleidskader 2025-2028. De voorstellen in dit beleidskader zorgen ervoor dat het financieel meerjarenperspectief wordt bijgesteld. De bedragen in onderstaande tabel zijn weergegeven in duizenden euro's. Per onderwerp zijn per jaar de incidentele (INC) en structurele (STR) effecten onder elkaar weergegeven.

Tabel 1: Overzicht financieel meerjarenperspectief

Onderwerp		2025	2026	2027	2028
Begroting 2024-2027	INC	-3.320	-3.000	-3.000	-3.000
	STR	6.507	-5.547	-8.154	-7.817
	Saldo	3.187	-8.547	-11.154	-10.817
Mutaties t/m juni 2024					
Amendement huisvesting bouwkoten (RM023-0064, 09-11-23)*	STR	0	0	-89	-85
Septembercirculaire 2023 (RVB23-0075, 09-11-23)	STR	0	0	2.896	2.896
1e Concernbericht 2024 (RVB24-0034, 20-06-24)	STR	60	60	60	60
Beginstand Beleidskader 2025-2028	INC	-3.320	-3.000	-3.000	-3.000
	STR	6.567	-5.487	-5.286	-4.946
	Saldo	3.247	-8.487	-8.286	-7.946
Algemene ontwikkelingen					
Verbonden partijen	STR	-1.383	-1.437	-1.501	-1.507
Autonome ontwikkelingen	STR	-2.200	3.200	3.200	3.200
Ontwikkelingen op specifieke beleidsterreinen	INC	-132	0	0	0
	STR	-1.307	-1.664	-1.592	-1.522
Eindstand Beleidskader 2025-2028	INC	-3.452	-3.000	-3.000	-3.000
	STR	1.677	-5.388	-5.179	-4.775
	Saldo	-1.775	-8.388	-8.179	-7.775

*: Dit betreffen de rentekosten van deze investering.

Bij de behandeling van de Begroting 2024-2027 is het financieel meerjarenperspectief vastgesteld. In de uitwerking van het Bestuursakkoord is aangegeven dat er een jaarlijks begrotingsoverschot van €3 miljoen moet worden gerealiseerd. Dit hebben we verwerkt in het meerjarenperspectief.

Bij de vaststelling van de begroting is een amendement aangenomen over de huisvesting van de bouwkoten. Na het vaststellen van de Begroting 2024-2027 zijn er twee begrotingswijzigingen die invloed hebben op het meerjarige financiële beeld: de Septembercirculaire 2023 en het 1e Concernbericht 2024. Dit levert een beginstand op voor het Beleidskader 2025-2028 met een positief saldo voor 2025 en een negatief saldo van ongeveer €8 miljoen vanaf 2026.

De ontwikkelingen op specifieke beleidsterreinen en de algemene ontwikkelingen, bestaande uit de verbonden partijen en autonome ontwikkelingen, hebben financiële gevolgen. Deze effecten worden toegelicht in hoofdstuk 4 en 5. In totaal zorgen deze ontwikkelingen ervoor dat het saldo voor 2025 op €1,775 miljoen negatief uitkomt. Het structurele saldo is nog wel positief in 2025, namelijk: €1,677 miljoen. Vanaf het ravijnjaar 2026 is het totale saldo negatief, waarbij het incidentele en structurele saldo ook beide negatief zijn.

Voor het oordeel van de provincie Noord-Brabant over de Begroting 2025 moet het eerste jaar structureel sluitend zijn (STR>0). Het incidentele saldo mag, voor dat oordeel, wel negatief zijn. Wanneer 2025 niet structureel sluitend is, moet het laatste jaar (oftewel: 2028) structureel sluitend zijn. Op dit moment staat dat structurele saldo op -€4,775 miljoen. We zullen ombuigingen in gang moeten zetten om dit saldo terug naar nul te brengen.

1.2 Leeswijzer

Het beleidskader is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 staan de speerpunten beschreven voor 2025. In hoofdstuk 3 worden het doel en de bevindingen van de uitgevoerde rekeningscan en benchmark beschreven. In hoofdstuk 4 worden de algemene ontwikkelingen beschreven en wordt kort ingegaan op de openstaande taakstellingen. Hoofdstuk 5 bevat de ontwikkelingen op specifieke beleidsterreinen en de aandachtspunten voor de Begroting 2025. De financiële uitgangspunten waar we de Begroting 2025-2028 op gaan bouwen worden beschreven in hoofdstuk 6. In hoofdstuk 7 wordt beschreven wat de algemene uitgangspunten zijn voor een ombuigingslijst. In hoofdstuk 8 wordt de methodiek voor de moederkredieten toegelicht en hoofdstuk 9 laat de ontwikkelingen van de financiële kengetallen zien.

Alle bedragen in dit document zijn opgenomen in euro's. In de tabellen zijn bedragen afgerond op duizendtallen.

2 Speerpunten voor 2025

2.1 Basis op orde

We brachten al in herinnering dat het op orde brengen van de basis een belangrijk element is van ons huidige bestuursakkoord. Dat is ook logisch na een periode van grote bezuinigingen op basis van het Focusakkoord. En de constatering - die toen al is gemaakt - dat aandacht voor organisatie- en bestuurscultuur noodzakelijk is.

Om de financiën op orde te brengen is het nodig om voorzichtig om te gaan met de uitgaven. Maar dat geldt ook zo voor de beloftes die we doen. Laten we wel wezen: de zelfdiscipline die dat vereist is voor ons politici best ingewikkeld. We zitten allen vol ambities om de wereld te verbeteren. Tijdens de coalitieonderhandeling wees één van onze formateurs (Greetje Bos) ons herhaaldelijk op de Engelse term 'underpromise, overdeliver'. Daarmee wordt bedoeld dat het vaak beter is om iets minder te beloven dan je van plan bent om te gaan doen. Wanneer je dan vervolgens de verwachtingen overtreft, ervaren mensen (inwoners) dat als een aangename verrassing.

Met die woorden zijn we volop aan de slag gegaan. Het letterlijke achterstallig onderhoud aan onze wegen en onze openbare ruimte zijn we gaan opschonen. Daarvoor is een deel van het overschot uit de Jaarrekening over 2022 ingezet (9,3 miljoen). De afgelopen maanden is dat in onze gemeente goed zichtbaar geworden en heeft dat (helaas) ook voor overlast voor de verkeersdeelnemers en omwonenden gezorgd. Dat is vervelend, maar wel nodig voor verbetering. 'Wie mooi wil zijn, moet eerst pijn lijden'.

We willen onze eigendommen goed onderhouden, 'up-to-date' houden en waar nodig ook verbeteren. Eén van de meest in het oog springende voorbeelden daarvan is het herstel van de kademuren aan de Noordzijde- en Zuidzijde Haven. Samen met de omgeving worden daarvoor plannen gemaakt en er is voor gezorgd dat de dekkingsreserve inmiddels voor een aanzienlijk deel is gevuld.

Ook binnen de gemeentelijke organisatie werken we aan het op orde krijgen van de basis. In het Bestuursakkoord werd al onderkend dat de organisatie niet volledig 'in control' was. De invoering van het 'three lines model' (3LM) en het beter benutten van stuurinformatie zorgt voor meer grip bij het besturen van de gemeente. Het verkleint het risico dat dingen je "overkomen". Zoals ook blijkt uit de bevindingen van de accountant zijn hier al goede stappen gezet, maar is de controlfunctie nog wel kwetsbaar en heeft dit nog een stevigere borging.

Met ons vastgoed gaan we nu anders om dan een aantal jaren geleden, ten tijde van de uitvoering van het Focusakkoord, toen we vooral vastgoed wilden afstoten om de schuldenlast te verkleinen. Nu kijken we meer naar het maatschappelijk effect en gaan we strategischer om met onze eigendommen. Dat willen we verder doorvertalen in een plan waarin we nog steeds gebouwen kunnen verkopen, maar bijvoorbeeld ook kunnen onderbrengen bij een stichting die gericht is op monumentenbezit.

2.2 Pijler Omgevingsvisie

Iedereen een dak boven het hoofd

“Al onze inwoners moeten de mogelijkheid hebben om een huis binnen hun mogelijkheden te kunnen vinden.”

Om de ambitie van 7.000 woningen in 2040 te realiseren zijn we een woningbouwversnelling gestart. We hebben lopende initiatieven bij elkaar gebracht, onder de regie van een taskforce woningbouwversnelling. Private woningbouwinitiatieven willen we faciliteren. Daarvoor moeten we prioriteren en kijken wat onze uitvoeringskracht toelaat. Daarnaast zijn er vier icoonprojecten benoemd waarop we in ieder geval snelheid willen maken: Plein 13, Westersingel, Waterfront en Vrederust. Het is zaak dat de planologische procedures op korte termijn aanvangen. Daarom durven we ook binnen de icoonprojecten te kijken naar prioritering, bijvoorbeeld door slim te werken met deelgebieden, zodat we onze woningbouwambitie kunnen waarmaken. Terwijl nu afbouw plaatsvindt in de wijken Scheldevesting en de Markiezaten, snakt het Grondbedrijf immers ook voor 2027 en verder naar een goed gevuld portfolio.

Woningbouw is meer dan huizen maken. Om iedereen een dak boven het hoofd te kunnen bieden zal ook flankerend beleid op orde moeten zijn. In de eerste plaats het woonbeleid, maar denk ook aan belangrijke beleidsonderwerpen zoals mobiliteit.

Duurzaamheid

“Duurzaamheid is een integraal onderdeel van het beleid en raakt daarmee aan verschillende programma’s.”

Voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid heeft het (demissionaire) kabinet geld beschikbaar gesteld, de zogenoemde ‘Jetten-gelden’, of formeel de regeling “CDOKE”. Het is de vraag welke betekenis de uitwerking van het Hoofdlijnenakkoord hierop gaat hebben. Het gaat hier immers om geld vanuit een SPUK-regeling. De richting van het nieuwe kabinet doet onze ambities op het vlak van duurzaamheid niet afnemen. Wel ontstaat ook hier een risico ten aanzien van de uitvoeringskracht.

Ons standpunt is dat we haalbare doelen willen stellen. Wat kunnen we wél richting 2030 en 2050 en wat kunnen we niet. En wat moeten we. Daarover willen we transparant communiceren. Ook over de voortgang.

Natuurinclusief is de norm en we maken werk van het verduurzamen van de gebouwde omgeving. In heel onze gemeente wensen we een toename van het groen en werken we aan de afname van hittestress. Biodiversiteit en dierenwelzijn worden steeds belangrijker als onderdeel van planvorming en uitvoering van plannen.

2.3 Pijler Economie

Bruisende Binnenstad

“Van place to buy naar place to be.”

Met de vastgestelde visie Binnenstad willen we zorgen voor een bruisende binnenstad. Daarvoor is vermindering van de leegstand nodig. Op dit moment kent onze stad veel leegstaande panden. Samen met partners dienen we een aanvraag in op de Impulsaanpak Winkelgebieden. Met die aanpak willen we ervoor zorgen dat onze winkelgebieden groener en gezelliger worden. Om dat te kunnen doen, moeten eerst vierkante meters winkelvloeroppervlak onttrokken worden.

Ook krijgen panden een nieuwe invulling. Omvorming van winkels naar woningen is een deel van de oplossing. Daarnaast kunnen de panden ook een maatschappelijke functie krijgen.

We kijken ook kritisch naar onze eigen regels en beleid. Zoals afgesproken met de gemeenteraad, volgen we goed of de beoogde veranderingen voldoende plaatsvinden. Wanneer daar aanleiding voor is, passen we onze regels aan.

We willen ons sterk maken voor de invulling van enkele ‘blikvangers’ in het centrum van de stad. Denk bijvoorbeeld aan de benedenverdieping van het pand Anno 52 (de oude V&D), een groen en levendig Gouvernementsplein én de verdere ontwikkeling van De Parade. Met de Winkelimpuls gelden willen we deze drie plekken met elkaar verbinden, versterken en aantrekkelijker maken.

Tegelijkertijd bouwen we aan de Onthaalpoort voor het Geopark Schelde Delta, met het Markiezenhof als de Brabantse toegangspoort voor dit unieke gebied. Na jaren lobbyen heeft Unesco dit erkend. Dit is een belangrijke steun bij de verzelfstandiging van het Markiezenhof, die in 2025 afgerond wordt. We denken dat dit een flinke ‘boost’ zal geven aan Bergen op Zoom BeLeefstad.

Ruimte voor (Nieuwe) Economie

Het is belangrijk dat er genoeg werkgelegenheid is in onze gemeente. Dit zorgt voor banen, inkomen en het behoud van onze voorzieningen.

Er is al jaren een groot tekort aan bedrijfgrond. De vraag naar grond voor woningen maakt dit nog moeilijker. Op korte termijn zien we kansen bij Schans 6/Oude Molen. We verwachten daar 10 hectare te gaan vullen met bedrijvigheid en er zullen ook woningen komen.

Duurzamer omgaan met grondstoffen betekent dat we overstappen van een wegwerpeconomie naar een circulaire economie. Bedrijven zullen niet alleen meer produceren, maar ook hergebruiken, terugwinnen en repareren. Hiervoor is ruimte nodig op grote kavels met goede verbindingen en met een hogere milieucategorie. Ook is er ruimte nodig voor lokale MKB-bedrijvigheid dichterbij de stad.

Bergen op Zoom loopt al jaren voorop in de biobased en plantbased economy. Denk aan de eiwittransitie en de ontwikkelingen in het Delta Agrifood Business (DAB). Om voldoende bedrijfsruimte voor de toekomst te verzekeren én plaats te bieden voor onze plantbased ambities, die aansluiten op de regionale economische agenda, beginnen we met de uitwerking van de Biobased Campus in de Auvergnepolder.

2.4 Pijler Sociaal en Veilig

Een veilige stad en gemeente

“De inwoners van Bergen op Zoom behoren zich veilig te voelen.”

Om het veiligheidsgevoel te vergroten willen we nog dichterbij onze inwoners staan. In 2024 zijn de budgetten voor veiligheid fors verhoogd met een structureel bedrag van € 843.000,-. Daarmee wordt onder andere de boa-capaciteit vergroot en willen we zorgen voor minder overlast in de (kwetsbare) wijken. Door een zichtbare aanpak in de wijken willen we jongeren weerbaarder maken en zorgen dat ze minder snel afglijden in de wereld van drugs en criminaliteit.

Overlast van verwarde personen is een probleem dat landelijk wordt erkend. Verschillende en meervoudige problematieken spelen daar een rol bij. Inwoners voelen zich hierdoor niet altijd veilig en als overheid willen we daar wel op acteren, maar hebben we niet altijd de middelen om dat adequaat te doen.

Het extra geld dat wordt ingezet op het gebied van Veiligheid is een eerste aanzet, maar er zal meer nodig zijn om de zorgen weg te nemen. Ook hier is zichtbaarheid in de wijken een groot goed. Samen met omwonenden (bijvoorbeeld rond Plein 13) zoeken we naar mogelijkheden om het veiligheidsgevoel te vergroten.

Sociaal Domein

Binnen het Sociaal Domein streven we naar een ontwikkeling waarbij we de sociale basis verstevigen, de voorliggende (basis)voorzieningen verruimen en daarmee het maatwerk reduceren. Binnen de sociale basis staan de vrij toegankelijke voorzieningen en activiteiten centraal. Deze zijn erop gericht elkaar te ontmoeten, te ondersteunen, te ontplooiën en te ontspannen zodat alle inwoners van Bergen op Zoom naar vermogen kunnen meedoen in de samenleving. De voorliggende (basis)voorzieningen bestaan uit het laagdrempelige, vaak collectieve aanbod tot ondersteuning op alle leefgebieden om mee te kunnen doen in de samenleving. Deze ondersteuning is indicatie loos te verkrijgen. De inwoners die iets extra's nodig hebben om mee te kunnen komen, kunnen we (lieft in een vroeg stadium) intensievere ondersteuning aanbieden.

Met de versteviging van de sociale basis en de verbreding van de (basis)voorzieningen verwachten we dat deze extra benodigde ondersteuning (deels) vanuit de basisvoorzieningen geleverd kan worden. Om het meest passende aanbod van ondersteuning te bieden, benaderen we de vraag van de inwoner integraal. We kijken eerst wat er nodig is en pas daarna hoe en onder welke wet ondersteuning kan worden geboden of gerealiseerd.

Binnen Bergen op Zoom staan in deze ontwikkeling preventie en normaliseren als uitgangspunten centraal. Hierbij willen we dichtbij de inwoner zijn en de kracht van het netwerk ten volle gebruiken. We spelen continu in op ontwikkelingen door datagedreven werken als norm te hanteren. Aandachtspunt in deze beweging is dat we gaan voor een duurzaam sociaal domein; we zetten dus in op continuïteit en niet op korte termijn.

Belangrijk in deze hele beweging is de bekostiging van het sociaal domein. Om op lange termijn het sociaal domein betaalbaar en betekenisvol te houden, zullen we goed moeten kijken naar de kosten en de systematiek van bekostigen. Hierbij zullen we het systeem van inkoop en subsidiering onder de loep leggen en zullen mogelijk keuzes tot transformatie van deze systematiek voorgelegd gaan worden.

2025 zal het jaar zijn waarin we met een uitvoeringsagenda op deze beweging willen gaan inzetten.

Bovendien vinden we het als gemeente belangrijk om inwoners te laten genieten en mee te laten doen aan sport en cultuur. Dat zorgt ook voor cohesie in de samenleving. We zijn ons er wel van bewust dat we dit op een duurzame wijze moeten vormgeven. Als lokale overheid kunnen we niet voor alles aan de lat staan, dus zullen we daarin meer en meer de samenwerking met verenigingen en vrijwilligers zoeken. Het maken van afspraken over het gebruik van faciliteiten is hierbij essentieel. Een mooi voorbeeld daarvan is hoe tennisverenigingen eigen initiatieven samen met de gemeente weten te verwezenlijken en zorgdragen voor eigen financiën en het onderhoud aan de tennisbanen.

2.5 Pijler Dienstverlening

Het mogen dienen van onze inwoners, ondernemers en verenigingen

“De gemeente Bergen op Zoom zet het helpen van haar inwoners op de eerste plaats.”

Het uitvoeren van het volledige plan voor betere dienstverlening kost veel geld. Geld dat we nu (nog) niet hebben. Daarom werken we met een jaarlijks actieplan om de eerste stappen te zetten waar wél budget voor is.

Bij dienstverlening gaat het niet alleen om geld. Een basisprincipe zoals “afpraak is afspraak” gaat in de eerste plaats om houding en gedrag. Daarnaast hebben we ondersteunende *tooling* nodig die medewerkers helpt bij het afhandelen van vragen en meldingen.

De Nationale Ombudsman noemde in zijn jaarverslag nog twee treffende voorbeelden. Persoonlijk contact met de overheid. En dan niet slechts vastleggen dat burgers daar recht op hebben, maar vanuit persoonlijk contact vanuit een intrinsieke interesse. Burgers opzoeken. Luisteren. En dan handelen. En het andere, wat de ombudsman dan noemt: ‘veronderstelde belemmeringen’. Dat iets niet zou mogen van de AVG. Of erger nog, de angst voor precedentwerking waarbij het lijkt alsof het antwoorden volgens “het proces” de overheid meer zekerheid biedt dan simpelweg in gesprek te gaan met burgers, op zoek naar een passende oplossing.

Tijdens de behandeling van de pijlervisie bleek dat een toegankelijke aanwezigheid van de gemeente in de wijk een thema is dat op breed draagvlak kan rekenen. Daar gaan we mee aan de slag. Niet in de vorm van ‘loketten’. Daarvoor ontbreken de financiële middelen. Maar wel in de vorm van ‘een gezicht’: de menselijke maat.

Uitvoeringskracht

Het woord ‘uitvoeringskracht’ viel al meermaals in dit Beleidskader. We zien dit als een belangrijk onderwerp, in het verlengde van ‘basis op orde’. Naast schaarste in de portemonnee is er krapte op de arbeidsmarkt. Dat laatste is minstens zo bepalend. De organisatie komt op sterkte. Ook de invulling van het managementteam zorgt voor stabiliteit en continuïteit, maar we merken nog steeds de gevolgen van de vele wisselingen die eerder plaatsvonden.

Om onze uitvoeringskracht te vergroten moeten we investeren in de medewerkers van de gemeente. Dit betekent in de eerste plaats het bieden van ontwikkelkansen. Ook al is er weinig geld, we kunnen onze medewerkers wel perspectief bieden om door te groeien binnen de gemeente. Naast zakelijke structuurmaatregelen binnen de organisatieontwikkeling gaan we meer aandacht geven aan het mensgerichte. Ontwikkelpannen. Medewerkerstevredenheid. We onderzoeken hoe we de mogelijkheden van training en opleiding binnen de loonsom kunnen vergroten.

Uitvoeringskracht neemt ook toe door integraal te werken. Bijvoorbeeld door intensief samen te werken in projecten. Goed samenwerken vergroot bovendien de arbeidsvreugde. Op die manier draagt die samenwerking bij aan het behalen van successen voor de gehele gemeenschap van Bergen op Zoom. We realiseren ons dat dat makkelijker gezegd is dan gedaan.

3 Rekeningscan en benchmark

3.1 Rekeningscan

Bij het Beleidskader 2024 en de Begroting 2024-2027 is gebleken dat we vanaf 2026 een structureel tekort verwachten vanwege lagere rijksbijdragen. Daarom heeft het college bij het besluit over het Beleidskader 2024 opdracht gegeven tot het uitvoeren van een rekeningscan. We willen in 2026 en 2027 structureel sluitend zijn. Dat betekent dat we nu al maatregelen moeten treffen om daar te geraken. Hiervoor hebben we een cijfermatige analyse nodig van de afgelopen jaren.

Het doel van de rekeningscan is om in beeld te brengen waar mogelijkheden liggen om het structurele tekort vanaf 2026 te verkleinen. Ook willen we met deze analyse het verschil tussen onze begroting en de jaarstukken verminderen. Dit is onderdeel van het meer 'in control' komen. Hiervoor hebben we een cijfermatige analyse gedaan over de afgelopen jaren.

Als dataset hebben we onze begrotingen en jaarstukken voor de jaren 2019 tot en met 2023 naast elkaar gelegd. We hebben ons enkel gefocust op de exploitatie van de gemeente Bergen op Zoom. Investerings, oftewel de moederkredieten, zijn geen onderdeel van de rekeningscan. In de analyse hebben we ons in eerste instantie gefocust op grootboekcodes (oftewel kostensoorten) en op producten (oftewel onderwerpen).

Andere zaken waar wij rekening mee hebben gehouden, zijn:

- Fluctuaties vanwege de coronapandemie in de jaren 2020 tot en met 2022;
- Toename van kosten in programma 7 vanwege de oorlog in Oekraïne en het verzorgen van opvang voor vluchtelingen;
- Het Focusakkoord uit 2020. Hierdoor zijn sinds dat jaar verschillende bezuinigingen ingeboekt, wat zorgt voor fluctuaties;
- Tot slot hebben we de data over 2023 op 10 oktober 2023 geëxporteerd voor de analyse. De cijfers voor 2023 zijn dus niet compleet, omdat het jaar op dat moment nog niet was afgerond. 2023 hebben we daarom in mindere mate geanalyseerd. We hebben wel gekeken of trends (in de voorgaande jaren) zich continueren in 2023.

Uit de uitgevoerde cijfermatige analyse blijkt dat er mogelijkheden zijn om structurele ruimte te vinden, doordat we een aantal cijfermatige trends zien. Dit heeft wel verdiepend inhoudelijk onderzoek nodig. Een aantal bevindingen uit de analyse zijn:

- Verbeter het financieel inzicht binnen de organisatie. Dit helpt voor de bewustwording van het belang van een juiste registratie. Dat geeft een betere dataset voor analyses;
- Wees bij het opstellen van de begroting nog kritischer naar de realisatie in de afgelopen jaren en naar aanstaande ontwikkelingen en houd rekening met trends;

Wanneer bovenstaande punten worden verbeterd, vergroten we het inzicht en kunnen we sneller inspelen op mogelijke trends. Het nieuwe financieel systeem is er op ingericht om sneller en beter analyses te genereren.

Voor het tweede punt zou *zero based budgetting* een oplossing kunnen zijn in plaats van de traditionele manier van begroten. Met het oog op het sluitend kunnen maken van de begrotingsjaren 2026 tot en met 2028 gaan we ons na de begrotingsbehandeling 2025 richten op deze en andere methodieken om bij te dragen aan het herstel van het evenwicht tussen baten en lasten.

3.2 Benchmark

Als onderdeel van de rekeningscan hebben we de taakvelden en programma's geanalyseerd en deze vergeleken met een aantal andere gemeenten. We hebben dezelfde gemeenten gebruikt als waar Berenschot de gemeente Bergen op Zoom mee heeft vergeleken. Dit zijn de gemeenten: Almelo, Lelystad, Montferland, Nissewaard, Oss, Smallingerland, Venlo, Wageningen en Zutphen.

We hebben de gemiddelde baten en lasten van deze gemeenten per taakveld vergeleken met het gemiddelde van Bergen op Zoom. Het gaat om het gemiddelde van de gerealiseerde lasten en baten over de jaren 2019 tot en met 2022.

De belangrijkste uitkomsten zijn:

- Op de OZB-taakvelden (0.61 en 0.62) realiseren wij minder baten;
- Op de sport- en cultuurtaakvelden (5.1 t/m 5.5) realiseren wij hogere lasten;
- Op de taakvelden parkeren (0.63 en 2.2) realiseren wij hogere baten én hogere lasten;
- Op het taakveld riolering (7.2) realiseren wij de meeste baten én lasten ten opzichte van de andere gemeenten.

Ondanks dat de onroerende zaak belasting (OZB) lager is ten opzichte van de negen andere gemeenten, ligt onze belastingcapaciteit op 106,3 procent bij de Jaarstukken 2023. Dit percentage houdt in dat de woonlasten voor een gemiddeld huishouden in Bergen op Zoom 6,3 procent hoger liggen dan het landelijke gemiddelde. Op riolering en in mindere mate afval realiseren wij hogere opbrengsten.

4 Algemene ontwikkelingen en taakstellingen

4.1 Verbonden Partijen

In de ontwerpbegroting van de gemeenschappelijke regelingen staat de bijdrage voor 2025 tot en met 2028. Hieronder vindt u een overzicht wat de bijdrage aan de verschillende gemeenschappelijke regelingen in 2025 wordt. Daarnaast staat de toename (-) of afname (+) ten opzichte van de bijdrage die wij in de Begroting 2024-2027 hebben opgenomen. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de bedragen in onze Begroting 2024-2027 het prijspeil 2024 hebben en dat de bedragen uit de begroting 2025 van de gemeenschappelijke regelingen prijspeil 2025 hebben.

Voor de conceptbegrotingen 2025-2028 van de verbonden partijen heeft de gemeenteraad een afzonderlijk raadsvoorstel ontvangen voor het indienen van zienswijzen. In dat raadsvoorstel is ook nader ingegaan op de afzonderlijke begrotingen en wordt aangegeven waar de mutatie in de jaarbedragen door is ontstaan. We lichten onder de tabel kort de financiële effecten per verbonden partij toe.

Prog.	Nr.	Onderwerp	INC of STR	Bijdrage in 2025	2025	2026	2027	2028
P01	4.1.01	GR BWB	STR	1.645	-75	-75	-75	-75
	4.1.02	GR WBA	STR	829	33	35	35	35
P02	4.1.03	GR VRMWB	STR	4.949	-271	-286	-280	-223
P04	4.1.04	GR RWB	STR	2.227	-142	-131	-133	-135
P05	4.1.05	RBL	STR		0	0	0	0
P07	4.1.06	GGD	STR	1.865	-129	-129	-129	-129
	4.1.07	GR GIA	STR	977	-167	-167	-167	-167
P08	4.1.08	GR ISD	STR	8.999	-482	-540	-599	-660
	4.1.09	GR WVS	STR	1.527	136	142	133	133
P09	4.1.10	GR OMWB	STR	1.761	-286	-286	-286	-286
Totaal				24.779	-1.383	-1.437	-1.501	-1.507

4.1.01 GR Belastingssamenwerking West-Brabant (BWB)

De begroting is opgesteld volgens de uitgangspunten die in de Kadernota 2025-2028 zijn aangegeven, oftewel conform de richtlijnen begroting 2025 (loon- en prijsontwikkeling). De personeelslasten zijn gestegen (met name indexering) en er worden lagere proceskostenvergoedingen geraamd, doordat de wetgeving hieromtrent is aangepast. Tot slot zijn er nog enkele kleinere wijzigingen.

4.1.02 GR West-Brabants Archief (WBA)

De begroting 2025 is conform de richtlijnen begroting 2025 opgesteld (loon- en prijsontwikkeling) en de toevoeging van een post onvoorzien is conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Verder wordt er rekening gehouden met een geactualiseerde verdeelsleutel op basis van het aantal meters per deelnemer. Deze nieuwe verdeling levert voor de gemeente Bergen op Zoom een voordeel op.

4.1.03 GR Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VRMWB)

De belangrijkste stijging betreft de indexering van de loonkosten en de indexering van de overige budgetten. Gemiddeld komt dit uit op een verhoging met 4,14 procent.

4.1.04 GR Regio West-Brabant (RWB)

De begroting van de RWB is aangepast aan de loon- en prijsontwikkeling.

4.1.05 Regionaal bureau Leerplicht (RBL)

De begroting 2025 van het RBL is nog niet ingediend.

4.1.06 Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst West-Brabant (GGD)

De belangrijkste stijging in de begroting van de GGD betreft de stijging van de lonen en de aanpassing van de budgetten voor inflatie.

4.1.07 GR Geweld in afhankelijkheidsrelaties en meldpunt crisiszorg West-Brabant (GIA)

De belangrijkste stijging in de bijdrage aan het GIA betreft de stijging van de lonen en de aanpassing van de budgetten voor inflatie. Daarnaast wordt er voor 2025 een bijdrage van €254.200 gevraagd voor de verbouwing van de vrouwenopvang. Ook in 2026 zal hiervoor nog een aanvullende bijdrage worden gevraagd.

4.1.08 GR Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal (ISD)

De personeelslasten zijn in de begroting 2025 toegenomen. Dit komt door een cao-opslag van gemiddeld 2,5 procent voor 2025. Daarnaast zijn de additionele kosten verhoogd volgens afspraak met het CPI-indexcijfer uit de Septembercirculaire 2023.

4.1.09 GR Werkvoorzieningsschap West-Brabant (WVS)

In de begroting wordt er vanuit gegaan dat het Rijk een (gedeeltelijke) compensatie zal bieden voor de forse indexering van het wettelijk minimumloon (WML) per 1 januari 2023. Als het percentage uit de Kaderbrief zou worden aangehouden zou dit leiden tot een extreme stijging van het tekort en daarmee ook van de gemeentelijke bijdrage. Verder is in de begroting (in lijn met de kadernota) gerekend met een verdere daling van het aantal Wsw-dienstverbanden en zijn (loon-)kosten geïndexeerd.

4.1.10 GR Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)

De begroting 2025 is aangepast aan de loon- en prijsontwikkeling. Daarnaast zijn de loonkosten gestegen door formatie-uitbreiding (ook extra omzet) en een aanpassing aan het ziekteverzuim. Daarnaast hebben ze een kosteneffectiviteitsonderzoek laten uitvoeren ('Van goed naar Beter'). Om deze besparingen structureel te kunnen verankeren is een eenmalige kostenpost in 2025 opgenomen van €200.000.

4.2 Autonome ontwikkelingen

4.2.01 Hoger dividend van ZEH NV (voormalig PZEM/Delta)

Zoals in het 1^e Concernbericht 2024 staat, verwachten we in 2024 voor €2,7 miljoen aan dividend te ontvangen van ZEH (voorheen PZEM/Delta). ZEH NV zal de komende jaren haar eigen vermogen als dividend gaan uitkeren. Dat eigen vermogen bedroeg eind 2023 circa €1,6 miljard waarbij de gemeente een belang heeft van 0,55 procent. Het eigen vermogen groeit de komende jaren nog verder door de te verwachten winsten van ZEH. Naast wat kleine activiteiten vormt het belang van 70 procent in de

kerncentrale van Borsele het grootste bezit van ZEH. De sluiting van de kerncentrale is in 2032/2033 voorzien, waarna ZEH in principe geliquideerd kan worden. De huidige aandeelhouders wensen niet te participeren in een eventuele nieuwe kerncentrale in Borsele.

Op dit moment staat er in de begroting een bedrag van €50.000 per jaar aan dividend. De vraag is hoe we omgaan met het toekomstige dividend van circa €8,8 miljoen (0,55% van €1,6 miljard). De hoogte van het dividend wordt sterk beïnvloed door de resultaten van de kerncentrale die snel en flink kunnen variëren. Door deze onzekerheid schatten we een dividend van €100 miljoen (de helft van de prognose) in. Met die inschatting verhogen we het jaarlijkse dividend van €50.000 naar €550.000. Wanneer het dividend toch hoger blijkt te zijn, melden we dit tijdig in toekomstige P&C-documenten.

4.2.02 Algemene uitkering (o.b.v. Voorjaarsnota 2024)

De Voorjaarsnota 2024 is 15 april 2024 gepubliceerd en geeft een vooruitblik op de rijksbegroting voor de komende jaren. Over de gevolgen worden de gemeenten geïnformeerd via de Meicirculaire 2024. De volgende punten zijn in de voorjaarsnota verwerkt:

1. De oploep van de opschalingskorting van €675 miljoen wordt structureel geschrapt;
2. Een rechtvaardige risicoverdeling rondom Wmo door heldere afspraken over objectieve indexering en aparte fondsvorming;
3. Indexering van de zorgkosten met €75 miljoen in 2026 oplopend tot €300 miljoen in 2029;
4. Een opschoonactie voor specifieke uitkeringen.

In de Voorjaarsnota 2024 staat aangegeven dat de invoering van de gewijzigde bbp-indexatie vervroegd wordt doorgevoerd. Voor 2024 wordt het nadelige effect hiervan volledig gecompenseerd en voor 2025 voor ongeveer 50 procent, zodat een tekort van €675 miljoen resteert. Voor de jaren 2026 tot en met 2029 vindt compensatie plaats. Omdat de opschalingskorting geschrapt wordt resteert uiteindelijk voor de gemeenten een positief saldo van €675 miljoen. Dit betekent voor onze gemeente een voordeel vanaf 2026 van naar verwachting €2,7 miljoen. Vooruitlopend op de Meicirculaire 2024 nemen we deze inschatting op in dit beleidskader. We kiezen hier dit jaar voor als uitzondering, vanwege de grote omvang van de wijzigingen.

Ten aanzien van de punten over indexering (punt 2 en 3) verwerken we deze in de begroting op basis van de Meicirculaire 2024. De indexering van de algemene uitkering is nodig voor de dekking van kostenstijgingen in de begroting van de gemeente Bergen op Zoom.

Overzicht van de autonome ontwikkelingen

De hierboven autonome ontwikkelingen hebben financiële gevolgen voor de exploitatie van het Beleidskader 2025-2028. De effecten voor de komende vier jaren zijn in onderstaande tabel per jaar weergegeven. Daarnaast is per ontwikkeling aangegeven in welk programma het thuishoort (Prog.), of het een incidenteel (INC) en structureel (STR) effect is en of het om personeel (P) of materieel (M) gaat.

Prog.	Nr.	Onderwerp	INC of STR	P of M	2025	2026	2027	2028
P01	4.2.01	Hoger dividend ZEH NV (voormalig PZEM/Delta)	STR	M	500	500	500	500
P01	4.2.02	Algemene uitkering (o.b.v. Voorjaarsnota 2024)	STR	M	-2.700	2.700	2.700	2.700
Totaal					-2.200	3.200	3.200	3.200

4.3 Taakstellingen

Op basis van het Focusakkoord zijn taakstellingen aan de gemeenteraad voorgelegd. In totaal is er voor €13 miljoen aan taakstellingen vanuit het Focusakkoord opgenomen in de Begroting 2024-2027. Hiervan is €9 miljoen gerealiseerd. In de berekening van het benodigde weerstandsvermogen is rekening gehouden met het risico dat niet alle taakstellingen in 2025 zullen zijn gerealiseerd.

Een aandachtspunt is dat de provincie voor het oordeel over structureel sluitend zijn, alleen taakstellingen in de begroting accepteert waar een specifiek plan onder ligt. De algemene bezuiniging op programma 6 voldoet daar (nog) niet aan.

Onderstaande tabel laat het verloop van de taakstellingen zien, waaronder de nog te realiseren taakstellingen worden uitgesplitst.

Uitwerking Focusakkoord	2023	2024	2025	2026	2027
Nog te realiseren bezuinigingen	2.694	3.407	4.069	4.016	4.016
Gerealiseerde bezuinigingen	8.379	8.992	9.042	9.095	9.095
Totaal	11.073	12.399	13.111	13.111	13.111

De volgende taakstellingen dienen nog gerealiseerd te worden:

Taakstelling	Omvang
• Het verlagen van overhead	342
• Restformatie gemeentebreed	280
• Vastgoed	212
• Evenementenbeleid	55
• Buitensport	462
• CKB	700
• Markiezenhof	547
• Algemene bezuiniging op programma 6	918
• Doen wat nodig is	500
Totaal	4.016

5 Specifieke ontwikkelingen

Voor 2025 zijn er ook verschillende ontwikkelingen op specifieke beleidsterreinen die we opnemen in de Begroting 2025. Deze zijn in onderdeel 5.1 per onderwerp toegelicht. In onderdeel 5.2 benoemen we een aantal aandachtspunten waar wij rekening mee dienen te houden bij het opstellen van de begroting.

5.1 Ontwikkelingen op specifieke beleidsterreinen

5.1.01 Aanbestedingstrajecten DMS en telefonie KCC

Voor de begeleiding van de aanbestedingstrajecten Document Management Systeem (DMS) en telefonie Klant Contact Centrum (KCC) is in 2025 incidenteel extra inzet nodig voor in totaal €90.000.

5.1.02 Lease van voertuigen

Om haar taken uit te voeren beschikt de gemeente over bedrijfsvoertuigen. Daarvan dient een deel vervangen te worden. Op basis van vooronderzoek is gebleken dat het leasen van voertuigen op termijn voordeliger is dan eigendom (huidige situatie). Dekking van de kosten is onder andere gevonden door de omvang van het moederkrediet bedrijfsvoering met €400.000 te verlagen. Deze dekking neemt in de loop van de jaren toe en vanaf 2030 worden de volledige kosten van het leasecontract gedekt en is er sprake van een structureel voordeel van €40.000 per jaar.

5.1.03 Indexering doordecentralisatievergoedingen huisvesting voortgezet onderwijs

Voor 2025 zal voor alle doordecentralisatie overeenkomsten rekening gehouden moeten worden met een indexeringspercentage van 7,71 procent (het gemiddelde van de indexen over de afgelopen jaren is: 4,92% in 2022, 5,49% in 2023 en 12,72% in 2024). Het structureel benodigde budget is aan te geven met een bandbreedte van €400.000 tot €600.000. De hoogte van de vergoeding is afhankelijk van het aantal leerlingen, wat niet beïnvloedbaar is. We gaan daarom nu uit van €500.000.

5.1.04 Vervanging systeem cursistenadministratie CKB

De huidige applicatie waarin de cursistenadministratie wordt bijgehouden wordt vanaf 1 januari 2025 niet meer onderhouden en ook het platform van Microsoft waarop de applicatie draait is eindig. De nieuwe applicatie zal een SaaS-oplossing zijn. Met de vervanging van deze applicatie is geen rekening gehouden in het budget. Vervanging van de applicatie dient uiterlijk in 2025 plaats te vinden.

5.1.05 Subsidies dorpsraden en Samen in de regio

De kosten voor dorpsraden en Samen in de Regio (SIDR) passen niet binnen het subsidiebeleid Doen wat nodig is (DWNi). Daarom worden deze partijen vanaf 2025 niet meer vanuit DWNi gesubsidieerd. De benodigde dekking voor de subsidies bedragen structureel €50.000.

5.1.06 Vroegsignalering van schulden

De vroegsignalering van schulden is een wettelijke taak (Wet gemeentelijke schuldhulpverlening) en bestaand beleid. Hiervoor is op de begroting vanaf 2024 structureel een bedrag van €23.000 opgenomen, een kwart van wat hierop in 2022 en 2022 is uitgegeven. En zelfs met dit hogere bedrag is uit een evaluatie gebleken dat we onvoldoende mensen bereiken en er onvoldoende mensen met

(dreigende) schuldenproblematiek hulp accepteren. Om deze taak naar behoren uit te kunnen voeren is daarom vanaf 2025 structureel extra budget nodig. Er is jaarlijks structureel €142.000 nodig bovenop de reeds begrote €23.000.

5.1.07 Schuldhelpverlening

Schuldhelpverlening is een wettelijke taak (Wet gemeentelijk schuldhelpverlening) en bestaand beleid. De gemeente is verantwoordelijk voor schuldhelpverlening aan de inwoners. Wanneer zij schuldhelpverlening nodig hebben, zullen we deze moeten leveren. Op basis van landelijke informatie en het feit dat meer inwoners (vooral ondernemers) zich melden bij de gemeente, verwachten we dat het aantal inwoners dat schuldhelpverlening nodig heeft, gaat toenemen. Dit betekent dat de kosten van de uitvoering van schuldhelpverlening naar verwachting gaan stijgen. Om hierop te anticiperen is vanaf 2025 op de begroting structureel €170.000 extra nodig, zodat er geen tekorten ontstaan.

5.1.08 Verkeersstudiebudget

Er zijn jaarlijks diverse verkeersstudies benodigd zowel voor toekomstige ontwikkelingen als in bestaande situaties. Denk bijvoorbeeld aan doorrekeningen bij ruimtelijke initiatieven, het uitvoeren van verkeersveiligheidsaudits op ongevalslocaties, regionale bijdrages zoals een lobby voor externe veiligheid spoor, de werkgeversaanpak voor stimulering fiets etc. Voor het opstellen van de verkeersstudies is een jaarlijks budget benodigd van €50.000.

5.1.09 Omgevingsplan

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Hierin is bepaald dat onze gemeente op 1 januari 2032 moet beschikken over één omgevingsplan voor het hele grondgebied dat voldoet aan de vereisten van de Omgevingswet. Op dat moment vervalt namelijk het tijdelijke deel van het omgevingsplan, dat op 1 januari 2024 van rechtswege is ingegaan. Dit is een omvangrijke klus. We hebben hiervoor een plan van aanpak opgesteld dat is bedoeld om richting te geven aan deze periode van transitie van tijdelijk naar volwaardig omgevingsplan.

We spreken de ambitie uit om het volwaardige omgevingsplan in 2030 compleet te hebben. Rekening houdend met de beschikbare capaciteit en middelen afgezet tegen de gewenste kwaliteit en benodigde zorgvuldigheid is dit realistisch. We zijn op deze wijze op tijd klaar en hebben, bij eventuele tegenvallers, nog enige uitloop.

Om het omgevingsplan in 2030 gereed te hebben is er €294.000 benodigd. Daarnaast dient vanwege de invoering van de omgevingswet de formatie structureel met 1,5 FTE (€144.000) te worden uitgebreid.

5.1.10 Ecoloog

Op dit moment hebben we geen ecoloog in dienst als gemeente. Hier hebben we ook geen vacatureruimte voor beschikbaar. Ecologisch onderzoek is, net als bodemonderzoek, een verplichting als er sprake is van een ruimtelijke ingreep. Ecologisch onderzoek is onderdeel van de Wet Natuurbescherming (Wnb). Bij alle ontwikkelingen missen we de adviserende rol vanuit ecologisch perspectief, vandaar dat deze wordt gevraagd.

Overzicht van de specifieke ontwikkelingen

De hierboven genoemde ontwikkelingen op specifieke beleidsterreinen hebben financiële gevolgen voor de exploitatie van het Beleidskader 2025-2028. Daarom geven we hieronder een overzicht. De effecten voor de komende vier jaren zijn in onderstaande tabel per jaar weergegeven. Daarnaast is per ontwikkeling aangegeven in welk programma het thuishoort (Prog.), of het een incidenteel (INC) en structureel (STR) effect is en of het om personeel (P) of materieel (M) gaat.

Prog.	Nr.	Onderwerp	INC of STR	P of M	2025	2026	2027	2028
P01	5.1.01	Aanbestedingstrajecten DMS en telefonie KCC	INC	P	-90	0	0	0
P03	5.1.02	Lease voertuigen	STR	M	-291	-218	-146	-76
P05	5.1.03	Indexering doordecentralisatievergoedingen huisvesting voortgezet onderwijs	STR	M	-500	-500	-500	-500
P06	5.1.04	Vervanging systeem cursistenadministratie CKB	INC	M	-42	0	0	0
P07	5.1.05	Subsidies dorpsraden en Samen in de regio	STR	M	-50	-50	-50	-50
P08	5.1.06	Vroegsignalering van schulden	STR	P	-142	-142	-142	-142
	5.1.07	Schuldhelpverlening	STR	P+M	-170	-170	-170	-170
P10	5.1.08	Verkeersstudiebudget	STR	M	-50	-50	-50	-50
	5.1.09	Omgevingsplan	STR	P	-8	-438	-438	-438
	5.1.10	Ecoloog	STR	P	-96	-96	-96	-96
	Totaal				-1.439	-1.664	-1.592	-1.522

5.2 Aandachtspunten voor de Begroting 2025-2028

Voor het Beleidskader 2025 geven we in dit onderdeel aan waar we aandachtspunten zien voor de Begroting 2025-2028. Per programma worden de onderdelen toegelicht die we op ons af zien komen. Op dit moment is de omvang nog niet in te schatten. Bovendien zijn deze onderwerpen niet limitatief.

In programma 1 Bestuur en ondersteuning is een onderzoek naar de raadszaal benodigd wat betreft klimaatsysteem en inrichting. Wanneer het aantal inwoners van de gemeente verder toeneemt tot meer dan 70.000, neemt het aantal raadsleden toe vanaf de eerstvolgende verkiezingen. Daarop moet de raadszaal worden aangepast. Daarnaast loopt er regionaal een aanbestedingstraject voor het personeelsinformatiesysteem. De implementatie en begeleiding zal opgepakt moeten worden.

In programma 3 Beheer openbare ruimte zien we een toename van het te beheren areaal op ons afkomen.

Onder programma 5 Onderwijs valt het integraal huisvestingsplan (IHP). In het IHP (Integraal Huisvestings Plan) is een investeringsschema opgenomen voor de jaren 2021-2028. Wanneer een school wordt verbouwd, moeten we voor vervangende huisvesting zorgen. Dit is nu niet opgenomen. Ook additionele kosten die voortkomen zoals onderzoekskosten naar locaties, onderzoeksmogelijkheden van het huidige scholenbestand en tijdelijke units die ingezet moeten worden bij leerlingengroei van scholen of tijdens uitbreidingen/verbouwingen zijn niet opgenomen.

Aandachtspunten in programma 6 Sport, cultuur en recreatie zijn de subsidieregelingen, waaronder die over de bouwkoten (hierover is ook een raadsbesluit genomen), en de balans tussen de basis- en plustaken van het samenwerkingsconvenant van de Bibliotheek West-Brabant.

Programma 7 Wmo en Jeugd heeft meerdere aandachtspunten. De tarieven van Wmo begeleiding en huishoudelijke ondersteuning zullen naar verwachting toenemen, maar zijn beperkt beïnvloedbaar.

Ook de instroom is beperkt beïnvloedbaar. Daarnaast moet er vanuit het Programmaplan Toekomstscenario Kind & Gezinsbescherming gewerkt worden aan de totstandkoming van sterke lokale teams en een regionaal veiligheidsteam. Deze ontwikkeling komt voort uit een landelijk Programmaplan en is niet vrijblijvend. Invulling hiervan is aan de gemeenten zelf.

Verder is de hervormingsagenda Jeugd een aandachtspunt. Naar aanleiding van de 0-meting (startfoto), die is uitgevraagd door het Rijk, is duidelijk geworden dat er de komende jaren meer middelen nodig zijn om uitvoering te geven aan de hervormingsagenda Jeugd.

Daarnaast zijn er twee moties van de gemeenteraad die onze aandacht hebben. Deze moties gaan over de eropaf-teams en het jongerenwerk. Tot slot loopt een aanbestedingsprocedure voor het deeltaxivervoer West-Brabant die mogelijk financiële gevolgen heeft.

Het laatste programma, programma 10 Volkshuisvesting, Leefomgeving en Stedelijke vernieuwing, kent de Taskforce woningbouwversnelling als aandachtspunt. We verwachten dat deze Taskforce doorloopt in 2025. Mogelijk is hier aanvullend budget voor nodig om de kosten te dekken.

6 Financiële uitgangspunten voor de Begroting 2025-2028

Voor het opstellen van de Begroting 2025-2028 hanteren wij uitgangspunten. Deze uitgangspunten worden in dit hoofdstuk beschreven. Met het vaststellen van het beleidskader worden deze uitgangspunten definitief.

6.1 Loon en prijsontwikkeling

De Begroting 2025-2028 wordt opgesteld in constante prijzen. Dit betekent dat alle jaren op basis van het prijspeil van 2025 worden bepaald, dus ook de jaren 2026 tot en met 2028. Om de budgetten uit de Begroting 2024 met prijspeil 2024 om te zetten naar de Begroting 2025 met prijspeil 2025 worden deze geïndexeerd. Indexeren is de aanpassing voor loon- en prijsstijging.

We hebben als uitgangspunt om voor loon- en prijsontwikkelingen in onze begroting dezelfde indices te hanteren als waarmee de algemene uitkering wordt gecompenseerd voor loon- en prijsontwikkeling. Dit sluit aan bij het advies in de Begrotingscirculaire 2024 van de provincie Noord-Brabant.

In de Voorjaarsnota 2024 heeft het Rijk aangekondigd dat de nieuwe financieringssysteem op basis van het bruto binnenlands product (bbp) voor indexeren vervroegd in gebruik wordt genomen. De systematiek wordt niet pas in 2027 toegepast, maar al vanaf 2024. Dit betekent voor ons dus vanaf dit beleidskader. De loon- en prijscompensatie werd gebaseerd op het gemiddelde van drie indexcijfers: loonvoet sector overheid, materiële overheidsconsumptie en bruto overheidsinvesteringen. Vanaf nu wordt het gebaseerd op de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp).

De ontwikkeling van het bbp voor 2025 is 2,3 procent. We stellen daarom voor om de relevante uitgaven- en inkomstenbudgetten en de investeringsbudgetten te indexeren met 2,3 procent.

Voor de stijging van de loonkosten stellen wij voor om, net als in het verleden, het indexcijfer loonvoet sector overheid te gebruiken. Dit geeft beter de verwachte ontwikkeling van de loonkosten weer dan het bbp. De loonvoet sector overheid bedraagt voor 2025 4,4 procent. De huidige cao loopt af op 31 december 2024. Voor 2025 worden de cao-onderhandelingen in het najaar van 2024 opgestart. Voor de Begroting 2025 stellen wij daarom voor om de lonen met 4,4 procent te indexeren.

Voor de indexering van de doordecentralisatievergoeding voor huisvesting van voorgezet onderwijs gaan we uit van de MEV-index. Mocht bij het opstellen van de begroting blijken dat aanpassing van de algemene indexering noodzakelijk is, zullen wij dit bij de begroting melden.

Voor 2025 stellen wij voor om ook de moederkredieten met 2,3 procent (bbp) te indexeren. Het totaal van de moederkredieten (bedrijfsvoering/-middelen, vastgoed en openbare ruimte) neemt daardoor toe van €7.620.000 in 2024 naar €7.795.000 in 2025 en voor riolering van €6.401.000 in 2024 naar €6.548.000 in 2025.

6.2 Lokale belastingen en heffingen

In het Bestuursakkoord is opgenomen dat lokale belastingen en heffingen maximaal met de inflatie mogen stijgen of vanwege kostendekkendheid. Voor de indexering van de lokale lasten wordt de ontwikkeling van het bruto binnenlandsproduct (bbp) gebruikt. Het bbp voor 2025 is 2,3 procent.

6.3 Verbonden partijen

Voor de verbonden partijen worden de bedragen uit de Begroting 2025-2028 van deze organisaties opgenomen in de begroting voor de gemeente Bergen op Zoom. Als de verbonden partijen in hun begroting met lopende prijzen rekening houden (de budgetten worden elk jaar geïndexeerd), dan wordt de bijdrage van de gemeente Bergen op Zoom teruggerekend naar constante prijzen (in alle jaren het prijspeil van 2025).

6.4 Rente

Inmiddels blijkt dat de omvang van de financiering (schuldenlast) lager is dan we hebben ingeschat bij de Begroting 2024. Dit betekent dat we meer kunnen financieren uit eigen middelen. Het gevolg is dat we, per saldo, lagere rentekosten verwachten. We hoeven minder rente te betalen doordat we minder lenen. Hierdoor hoeven we minder rente toe te rekenen aan investeringen.

Op basis van een doorrekening van de renteomslag is het voorstel om de rekenrente te verlagen van 2,0 procent naar 1,5 procent. Dit is de rente die we toerekenen aan investeringen. Een verlaging van deze rente levert geen saldomutatie op voor de begroting, omdat het slechts de verdeling betreft van de rentekosten. Voor de grondexploitaties wordt gerekend met een rentepercentage van 1,9 procent.

Bij de tariefberekening van rioolheffing mag het gemiddelde rentetarief van de vaste geldleningen worden doorberekend. Dit is voor 2025 2,0 procent. In de Begroting 2024 waren we uitgegaan van een rentepercentage van 2,01 procent voor 2024.

6.5 Algemene uitkering

In dit beleidskader kan de Meicirculaire 2024 niet meegenomen worden. De gemeenteraad zal voor de behandeling van het Beleidskader 2025-2028 wel over de effecten van de meicirculaire worden geïnformeerd via een afzonderlijke brief. We hebben in dit beleidskader een inschatting gemaakt van de gevolgen van de Voorjaarsnota van het Rijk. Zie voor een toelichting onderdeel 4.2.02.

In de Begroting 2025-2028 worden de effecten uit de Meicirculaire 2024 wel verwerkt. De Septembercirculaire 2024 verschijnt te laat om nog op te nemen in de begroting. De gemeenteraad zal voor de behandeling van de Begroting 2025-2028 over de effecten van de Septembercirculaire 2023 worden geïnformeerd met een afzonderlijk raadsvoorstel.

7 Ombuigingen

In dit beleidskader wordt richting gegeven om tot een structureel sluitende jaarschijf 2025 in de begroting te komen, maar voor de latere jaarschijven nog niet. De noodzaak is aanwezig om met een overzicht van mogelijke ombuigingsvoorstellen, de zogenoemde ombuigingslijst te komen. Aan de hand van dit overzicht kan de gemeenteraad richting geven voor de uitwerking van concrete voorstellen om de Begroting 2025 meerjarig sluitend te maken.

8 Investerings

De spelregels met betrekking tot investeringen zijn vastgelegd in de Nota Investeren en Afschrijven. De gemeenteraad heeft in december 2018 voor het laatst de Nota Investeren en Afschrijven vastgesteld. In de financiële verordening is opgenomen dat deze één keer in de vier jaar wordt geactualiseerd. Daarnaast is in het bestuursakkoord opgenomen om de systematiek van de moederkredieten te verfijnen. Op dit moment zijn wij bezig met deze actualisatie. De raadsbehandeling staat gepland voor de gemeenteraad van 26 september.

Vanuit het moederkrediet bedrijfsvoering werden de vervanging van voertuigen bekostigd. We gaan nu over op het leasen van voertuigen en niet meer het zelf aanschaffen. Op basis van het gemiddelde investeringsniveau voor voertuigen stellen we daarom voor om de omvang van het moederkrediet bedrijfsvoering met €400.000 te verlagen.

Op basis van de huidige spelregels in de Nota Investeren en Afschrijven komen de moederkredieten na indexatie (2,3%) uit op:

- Voor bedrijfsvoering/-middelen, vastgoed en openbare ruimte wordt dan het totaal van de moederkredieten €7.395.000.
- Voor riolering wordt het moederkrediet €6.548.000.
- Voor onderwijs worden de bedragen uit het IHP overgenomen.

8.1 Uitvoeringsplan 2025-2028

De actualisatie van de Nota Investeren en Afschrijven staat gepland voor de raadsvergadering van september. Bij het actualiseren van de nota zal hetgeen hierboven is aangegeven met betrekking tot de investeringen in de openbare ruimte worden meegenomen.

De Begroting 2025-2028 wordt begin oktober aan de raad aangeboden. Het Uitvoeringsplan maakt onderdeel uit van de begroting. Het opstellen van de begroting (en ook het uitvoeringsplan) start al in juli. Eind september, wanneer de behandeling in de gemeenteraad van de Nota Investeren en Afschrijven is, is de Begroting 2025-2028 nagenoeg gereed. Het Uitvoeringsplan 2025-2028 zullen wij op basis van de spelregels uit de geactualiseerde Nota Investeren en Afschrijven opstellen.

Wanneer de gemeenteraad de Nota Investeren en Afschrijven niet vaststelt of gewijzigd vaststelt, dan zullen wij voor de behandeling van de begroting in de raad (7 november) met een aanpassing op het uitvoeringsplan komen, zodat het Uitvoeringsplan 2025-2028 voldoet aan de spelregels in de vastgestelde Nota Investeren en Afschrijven.

8.2 Vervangingsinvesteringen beheer openbare ruimte

Benodigd investeringsvolume openbare ruimte

De totale vervangingswaarde van de door ons beheerde arealen in de openbare ruimte bedraagt €1,3 miljard. Hiervan blijft na aftrek van de riolering (die in een gesloten financiering zit) een vervangingswaarde over van circa €700 miljoen. Op basis van ons areaal is gecalculeerd dat voor de vervangingsinvesteringen jaarlijks €8,7 miljoen nodig is (laatste doorrekening prijzen en areaal eind april 2024). In de huidige begroting (2024) is jaarlijks circa €4,5 miljoen beschikbaar voor de openbare ruimte. Dit betekent dat wij jaarlijks onvoldoende investeren om de kwaliteit van de openbare ruimte in stand te houden.

De kosten voor de vervangingsinvesteringen zijn gebaseerd op hetgeen er op het moment van vervanging aanwezig is. De praktijk leert echter dat vrijwel nooit exact hetzelfde wordt aangebracht. De eisen voor inrichting, wettelijke eisen maar ook het beleidsmatig kader en de wensen vanuit de omgeving zullen veelal aanleiding zijn om een nieuwe situatie te creëren die past in de huidige tijd. Deze upgrade leidt veelal tot hogere kosten dan sec het budget voor de vervanging van oud voor nieuw.

Voor de Begroting 2025 zal de balans gezocht moeten worden tussen de benodigde investering, beschikbare capaciteit en financiële mogelijkheden. Dit ook gelet op de financiële krapte die ontstaat vanaf het ravijnjaar 2026.

Werkwijze programmering en uitvoering

Om goed te kunnen inspelen op alle activiteiten in de openbare ruimte is een 10 jaar-programmering noodzakelijk waarbij het van belang is om ook op middellange termijn duidelijkheid te hebben over de beschikbare middelen. Daarnaast is de nodige flexibiliteit noodzakelijk om de projectenportefeuille goed te kunnen beheren. Uiteraard is de aangeboden programmering hierbij wel de leidraad maar indien bijvoorbeeld sprake is van vertraging door een omgevingsdialoog en de geplande reconstructie een jaar doorschuift, kan een ander werk al worden voorbereid of zelfs in uitvoering komen, voor zover mogelijk binnen de financiële jaarruimte.

Op die manier kan er gewerkt worden met een strategische personeelsplanning, meerjarencontracten met adviseurs, ingenieursbureaus en aannemers, slimmere samenwerkingen, kennisontwikkeling en professionalisering van het projectmatig werken. Door het vroegtijdig vaststellen van de projectenprogrammering kunnen de plannen van de diverse stakeholders in de openbare ruimte beter op elkaar afgestemd worden waardoor werk met werk gemaakt kan worden. De omzet op de kredieten is dan in drie tot vijf jaar naar het niveau te brengen dat vanuit de technische staat noodzakelijk is inclusief het wegwerken van de opgelopen achterstanden (die dus eerst nog zullen oplopen).

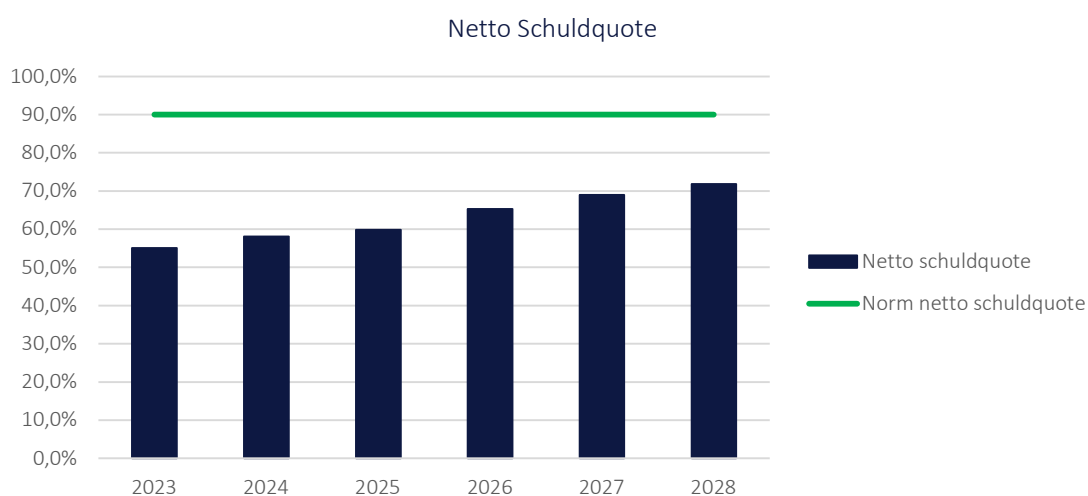
9 Financiële kengetallen

Besloten is om de stresstest zoals deze voorheen aan de auditcommissie en raad werd gegeven na elk P&C-document in het vervolg in de P&C-documenten zelf op te nemen.

Netto schuldquote

Bedragen *1 miljoen	R 2023	B 2024	B 2025	B 2026	B 2027	B 2028
A Netto schulden	€166,2	€178,1	€183,5	€200,1	€211,3	€220,1
B Totaal baten begroting	€301,9	€306,4	€306,4	€306,4	€306,4	€306,4
Netto schuldquote $(= (A/B) * 100\%)$	55,1%	58,1%	59,9%	65,3%	69,0%	71,8%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	54,6%	57,6%	59,4%	64,8%	68,5%	71,3%

(R: Jaarstukken, B: Begroting)

Dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van het totaal van de baten. Het geeft daarmee een indicatie van het beslag dat de financieringslasten op de exploitatie leggen en daarmee op de vrije ruimte in de exploitatiebegroting. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. Daarnaast wordt de netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, als apart cijfer gepresenteerd. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

We zien ten opzichte van de cijfers in de Jaarstukken 2023 dat de schuldquote zich in 2025 iets minder gunstig ontwikkelt maar dat ze in de daaropvolgende jaren weer licht verbetert. Oorzaken zijn:

- Een negatiever begrotingssaldo in 2025 dan eerder opgenomen maar minder negatieve jaarsaldi in de jaren daarop. Deze mutaties zijn verwerkt in de nieuwe berekening. Wanneer het begrotingssaldo lager wordt, moeten we meer lenen en neemt de schuldquote toe. Wanneer het begrotingssaldo hoger wordt, geldt het tegenovergestelde.
- Het aflopen van de huidige grondexploitaties in 2026. De verwachting is dat, in het kader van de versnelling van de woningbouwopgave, er in de toekomst nog inkomsten zullen komen vanuit de nog op te starten grondexploitaties. Omdat deze grondexploitaties nog niet zijn vastgesteld, zijn er vanaf 2027 geen inkomsten vanuit de grondexploitaties opgenomen. Hierdoor neemt de schuldquote in 2027 verder toe. Bij nieuwe grondexploitaties mag er vanuit

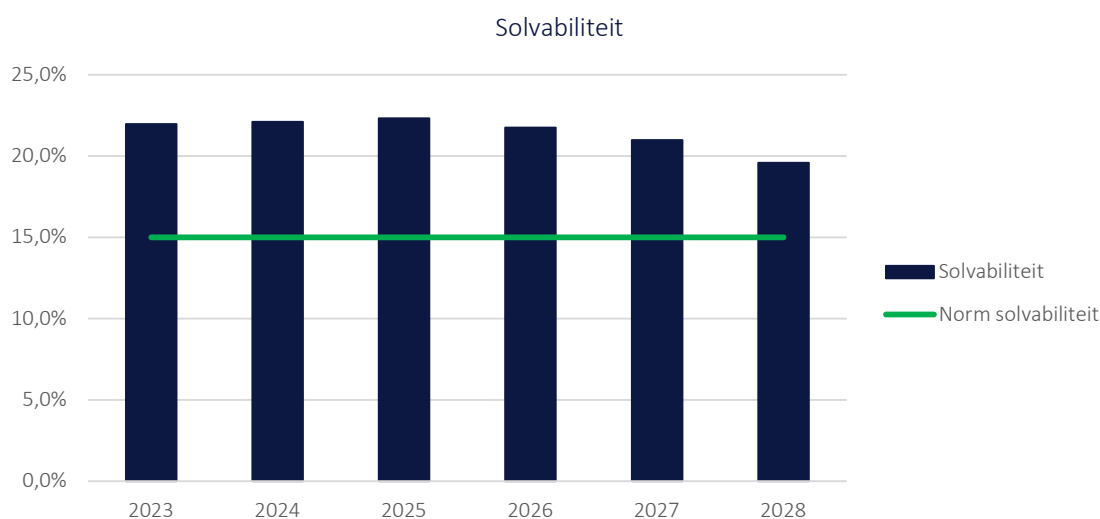
gegaan worden dat de kosten voor de baat gaan waardoor de schuldquote eerst een stijgende lijn zal vertonen als gevolg van de investeringen en daarna zal afnemen door de opbrengsten uit de betreffende exploitaties.

Een en ander neemt niet weg dat de schuldquote de komende jaren onder de opgenomen norm van 90 procent uit het Bestuursakkoord zal blijven.

Solvabiliteit

Bedragen *1 miljoen		R 2023	B 2024	B 2025	B 2026	B 2027	B 2028
A	Eigen vermogen	€75,1	€75,5	€76,3	€74,3	€71,7	€66,9
B	Balanstotaal	€341,8	€341,8	€341,8	€341,8	€341,8	€341,8
Solvabiliteit $(= (A/B) * 100\%)$		22,0%	22,1%	22,3%	21,7%	21,0%	19,6%

(R: Jaarstukken, B: Begroting)

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft de verhouding tussen het eigen vermogen (het totaal van de algemene reserve en de bestemmingsreserves) en de totale balansomvang weer. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente.

Bij de Jaarstukken 2023 bedroeg het solvabiliteitspercentage 22,0 procent. Vanwege de lagere begrotingssaldi vertoont het saldo, na een stijging in 2025 een licht dalende tendens richting 2028 tot net onder de 20 procent: de grenswaarde in het provinciaal toezicht.

Grondexploitatie

Bedragen *1 miljoen		R 2023	B 2024	B 2025	B 2026	B 2027	B 2028
A	Totaal van alle bouwgronden (wel of niet in exploitatie)	€19,2	€13,4	€8,4	€6,9	€6,9	€6,9
B	Totaal baten begroting	€301,9	€306,4	€306,4	€306,4	€306,4	€306,4
Grondexploitatie $(= (A/B) * 100\%)$		6,4%	4,4%	3,9%	3,3%	2,3%	2,3%

(R: Jaarstukken, B: Begroting)

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten van de gemeente. In het algemeen geldt: hoe lager dit percentage hoe beter. Ten opzichte van de cijfers in de Jaarstukken 2023 zijn er geen wijzigingen opgetreden, omdat er sindsdien geen actualisatie van de grondexploitaties heeft plaatsgevonden.

Dit percentage daalt fors vanaf 2025 omdat dan de lopende grondexploitaties worden afgesloten. In deze berekening is nog geen rekening gehouden met de effecten van de woningbouwversnelling. Naar verwachting zullen hierdoor nieuwe grondexploitaties worden geopend en zal het percentage niet (zo fors) afnemen als nu gepresenteerd.

Structurele exploitatieruimte

In dit kengetal komt tot uitdrukking of een gemeente over voldoende structurele baten beschikt om de structurele lasten te dekken. Bij de Begroting 2024 was dit percentage 1,0 procent. Bij het beleidskader worden de uitgangspunten voor het opstellen van de begroting vastgesteld. Bij het opstellen van de Begroting 2025-2028 zullen de budgetten worden doorgerekend op basis van de dan vastgestelde uitgangspunten van het Beleidskader 2025-2028. Op dat moment wordt dit kengetal geactualiseerd.

Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft inzicht in hoe de woonlasten voor een gezin bij een gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente zich verhouden tot de landelijk gemiddelde woonlasten van een gezin. De woonlasten in Bergen op Zoom voor 2023 bedragen €1.003. Landelijk bedragen de gemiddelde woonlasten voor een gezin €944. Daarmee komt het kengetal belastingcapaciteit voor 2023 uit op 1,063. Dat betekent dat de woonlasten in Bergen op Zoom 6,3% hoger zijn dan het landelijk gemiddelde. In 2022 was dit 1,065 en is het kengetal voor 2023 dus licht verbeterd. Omdat we geen inzicht hebben in de ontwikkeling van de woonlasten in andere gemeenten voor het jaar 2024 is het niet mogelijk om dit kengetal op dit moment te actualiseren.

Weerstandsratio

De weerstandscapaciteit wordt berekend door de algemene reserve af te zetten tegen de risico's. De omvang van de algemene reserve wordt verlaagd met de blokkeringen die we hebben opgenomen in de algemene reserve. Dit levert het beschikbare weerstandsvermogen op.

Het benodigde weerstandsvermogen wordt berekend op basis van het risicoprofiel. Dit geschiedt op basis van een risicosimulatie. De berekening van het benodigde weerstandsvermogen voor de Jaarstukken 2023 is nog actueel en daarom voor dit beleidskader niet geactualiseerd. De beschikbare weerstandscapaciteit is wel gemuteerd door de lagere begrotingssaldi. De weerstandsratio daalt weliswaar licht vanaf 2026, maar blijft ruimschoots boven de norm.

Bedragen *1 miljoen		R 2023	B 2024	B 2025	B 2026	B 2027	B 2028
A	Beschikbare weerstandscapaciteit	€63,6	€62,1	€67,6	€65,8	€63,3	€58,5
B	Benodigde weerstandscapaciteit	€15,0	€15,0	€15,0	€15,0	€15,0	€15,0
Ratio weerstandsvermogen (=A/B)		4,24	4,13	4,50	4,38	4,22	3,90

(R: Jaarstukken, B: Begroting)

